

CANAL WEB
 Notícies andorradifu...

ATV
 InfoNeu

RNA
 Música en català
[/endirecte/rna]
AM
 Música
[/endirecte/am]

Històries de l'arsènic: Napoleó, Madame Bovary i el garrot vil

Blog RTVA [/blog] » Ciència i tecnologia [/blog/ciencia-tecnologia] 📅 15 de febrer, 2019

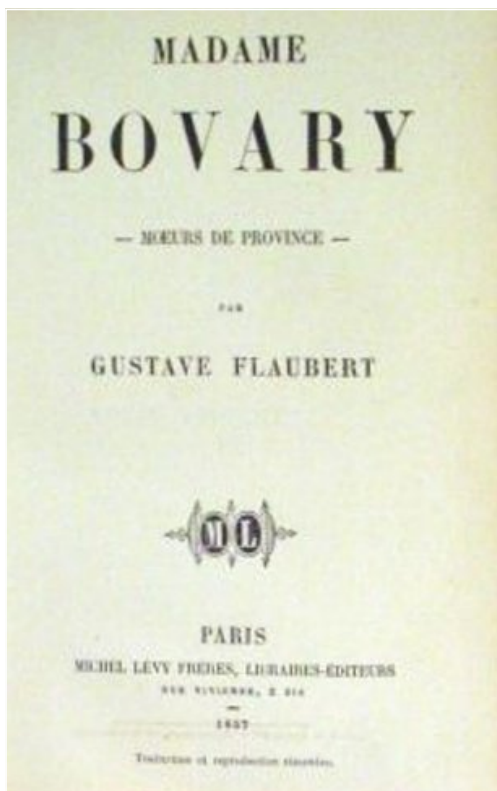
Aquest any 2019 ha estat assenyalat com l'**Any Internacional de la Taula Periòdica**. Sí, aquesta maleïda relació de lletres petites que d'estudiants ens van amargar tardes d'estudi sense saber què era, per a què servia o a qui se li hi havia ocorregut aquest curiós disseny. Si aquest és el record que et queda d'aquest **impressionant èxit del talent humà**, no et preocupis, segurament no és culpa teva, sinó de qui es va obstinar en la memorització sense sentit, sense una història sobre les moltes persones implicades en la seva actual organització, sense mostrar-nos d'on provenen els seus noms (alguns de mitològics, com el Prometi, el Niobi, el Tori o el Vanadi, d'altres en homenatge a grans científics de la història, com l'Einstein, el Bhorí o el Copernici, i només dos en honor a científiques, que van haver de lluitar més per la seva condició de dones, com el Curi i el Meitneri).

La història de la taula periòdica és una de les més fascinants que s'ha escrit. Està plena d'**intrigues, assassinats, càstigs divins** dels, sempre juganers, déus grecs i de **lluites**, no sempre nobles, pel protagonisme en els descobriments de cada element químic.

No va haver-hi un únic responsable del disseny de la nostra taula, encara que se'n considera el pare el químic rus **Dimitri Mendeléiev**. No sense raó, també va haver-hi al llarg dels anys aportacions per arribar a l'arxiconeguda taula actual, com la de **Döbereiner** i la seva distribució en grups de tres elements amb propietats similars (la llei de les tríades); Newlands i les seves octaves en grups d'elements, les propietats dels quals es repeteixen com les notes musicals i d'aquí el seu nom; i **Moseley** introduint el concepte de nombre atòmic. És de justícia destacar també **Julius Lothar Meyer**, que, simultàniament, va presentar una distribució amb moltes semblances a la de Mendeléiev.

Dit això, sense voler donar una classe d'història de la química i no caure en el mateix error que abans esmentava, i per fer un acostament més romàntic que memorístic als protagonistes del sistema periòdic, m'agradaria centrar-me en algunes de les meravelloses i sorprenents històries d'alguns elements químics. **L'escollit per a aquest primer article és el verí per excel·lència, l'element segurament responsable del nombre més gran de morts silencioses de la història: l'arsènic.**

L'arsènic, de símbol **As**, pertany al grup dels nitrogenoids i és un semimetall. De manera aïllada no té efectes tòxics, però sí en forma de sal, com ho és el triòxid d'arsènic o arsenita. Aquest va ser el verí que la desgraciada Madame Bovary, cansada i ferida de desamor, utilitzà per posar fi a la seva vida en la novel·la de Gustave Flaubert.

La mort de Napoleó

Molt més misteriosa va ser, però, la mort de Napoleó a l'exili de l'illa de Santa Elena. Tot apuntava a problemes hepàtics, però **l'anàlisi posterior dels seus cabells va detectar nivells d'arsènic molt més elevats del normal**. Això pot indicar que la seva mort es va produir per enverinament, encara que aquest podria haver estat accidental, a causa de la pintura triada

per pintar les parets del seu habitatge...

Vegem què va passar. El segle XIX un tint verd va fer la seva aparició estel·lar substituint els tons marrons i avorrits per aquest fabulós color brillant, el **verd de Scheele, que és una sal d'arsènic i coure**. Els vestits es mostraven espectaculars, i encara que ja es coneixia la toxicitat d'aquest element, es va fer fort el lema "abans morta que senzilla" i mobles i parets es van impregnar amb aquest color atractiu... i alhora silenciosos assassins. Napoleó, sentenciat a romandre la resta dels seus dies reclòs a casa seva a Santa Elena, en un últim exercici de patriotisme, va demanar pintar les parets dels colors de la França Imperial, l'or... i el maleït verd de Scheele.

Encara que ni Napoleó ni altres milers de persones es van dedicar a fer llepades a les parets, la humitat va anar extraient l'arsènic i, lentament però inexorable, va anar sent inhalat per milers de famílies al Londres victorià del segle XIX.

L'emmetzinadora de València

Però, si hi ha una història increïble, és la de **Pilar Prades Santamaria, l'emmetzinadora de València**. Té el dubtós honor d'haver estat l'última dona executada a Espanya a garrot, el 1959. Tot i que es va esperar l'indult fins a l'últim minut per part de Francisco Franco, mai va arribar.

Pilar Prades **va tenir una vida dura i falta d'afecte**, tant en la seva infància per part dels pares, com en la seva vida adulta. Sempre va buscar ser volguda i sentir-se important en les famílies per a les quals va treballar.

Nascuda a Begís, va arribar a València sent encara una nena per buscar-se la vida en una època de postguerra marcada per l'escassetat d'aliments i recursos. El 1954 va trobar treball amb el matrimoni Enrique Vilanova i Adela Pascual. A més de treballar com a serventa a casa de la família, també ajudava a la xarcuteria d'aquest matrimoni. Adela va caure malalta i Pilar Prades va assumir tot el protagonisme, tant a la casa com al negoci. És

Configurar les opcions **en aquest moment quan decideix utilitzar un mataformigues de nom "Diluvion", posant-lo**

al menjar de la seva senyora per allargar els seus dies al llit. El gust dolç d'aquest beuratge amb base d'arsènic i melassa va passar desapercebut fins a causar la mort de la seva senyora.

Pilar va ser acomiadada per motius laborals, sense conèixer-se els veritables motius de la mort d'Adela Pascual. Va trobar feina amb una altra família, gràcies a la seva amiga Aurelia, que la va recomanar. Allí va repetir el seu modus operandi amb el "Diluvion", tant amb la seva amiga com amb la seva nova senyora. **En aquest cas no va arribar a causar la mort de cap d'elles, però va ser detinguda, jutjada i sentenciada a pena de mort.**

A Espanya s'utilitzava el **garrot**, un artefacte que mitjançant un collaret de ferro i un cargol provocava la mort en trencar les vèrtebres de l'ajusticiat. Antonio López Sierra va ser el botxí encarregat de tan innoble tasca. Expliquen que se'l va haver d'emborratjar perquè complís la seva obligació, perquè es negava a matar aquesta dona. **Volta i mitja del cargol i la Pilar Prades Santamaria va passar a la història com l'última dona executada pel franquisme.** Aquesta escena va servir el cineasta Luis García Berlanga per rodar la pel·lícula "El verdugo" el 1963.

Que bonica és la química, i quines històries fantàstiques inspira!

Carlos Moreno Borralló és professor a l'Àgora International School Andorra

Comparteix:

Categories

Cultura (/blog/cultura)

[Configurar les cookies](#)

[Salut \(/blog/salut\)](#)

[Ciència i tecnologia \(/blog/ciencia-tecnologia\)](#)

[Esports \(/blog/esports\)](#)

[Tendències \(/blog/tendencies\)](#)

[Diari d'un veterinari \(/blog/diari-dun-veterinari\)](#)

[Psicologia \(/blog/psicologia\)](#)

[au, nena, vés amb la mare! \(/blog/au-nena-ves-amb-la-mare\)](#)

[Gastronomia \(/blog/gastronomia\)](#)

[Internet i xarxes socials \(/blog/internet-i-xarxes-socials\)](#)

[Recomanacions de llibres \(/blog/recomanacions-de-llibres\)](#)

[Muntanya \(/blog/muntanya\)](#)

[Educació \(/blog/educacio\)](#)

[Pedriatria km 0: criança respectuosa \(/blog/pedriatra-km-0-crianca-respectuosa-\)](#)

Entrades recents

[“Un trastorn de la conducta alimentària és com estar dins una presó que va molt més enllà del menjar” \(/blog/trastorn-conducta-alimentaria-dins-presó-enlla-menjar\)](#)

[Beijing 2022, uns Jocs per recordar \(/blog/beijing-2022-jocs-recordar\)](#)

[Recordant-te \(/blog/recordant\)](#)

[Recepta: bol de lleties pardines, mozzarella fresca i remolatxa \(/blog/recepta-bol-lleties-pardines-mozzarella-fresca-remolatxa\)](#)

[El mirall retrovisor \(/blog/mirall-retrovisor\)](#)

[Fotografies \[/fotografies\]](#) [Avis legal \[/pagina/avis-legal\]](#) [Avis de privadesa \[/pagina/avis-de-privadesa\]](#)
[Sobre RTVA, S. A. \[/sobrertvasa\]](#) [Contacte \[/contacte\]](#)

RÀDIO I TELEVISIÓ D'ANDORRA S.A. ©2022 Tots els drets reservats

[Configurar les cookies](#)